

NVO Akcija za socijalnu pravu

MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE

PRIMJEDBE, PREDLOZI I SUGESTIJE
NACRT IZMJENA I DOPUNA PROSTORNO URBANISTIČKOG PLANA OPŠTINE PLUŽINE

Primjedba/predlog/sugestija 1: Nacrt izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine potrebno je povući sa javne rasprave kako bi se dokument dopunio pouzdanim i relevantnim podacima, a imajući u vidu da se u dobrom dijelu zasniva na nepotpunim, nejasnim ili proizvoljnim podacima, što dovodi u pitanje njegov kvalitet, kao i provesti terenska ispitivanja mještana, koji se protive planiranim gradnjama u njihovim zajednicama, i zauzeti stav na osnovu većinskog mišljenja građana uz primjenu mogućih alternativnih rješenja, te potom ažurirani i unaprijeđeni dokument staviti opet na javnu raspravu.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 1: Neprihvatljivo je da glavni planski dokument za jednu lokalnu samoupravu bude zasnovan na dijelu nepotpunih, necjelovitih, nejasnih ili proizvoljnih podataka, a pri tome targetira dugoročni planski razvoj područja. Takođe je neophodno ukazati i da se značajan dio lokalnog stanovništva u Brezni oštro protivi namjeravanoj gradnji energetske objekata u njihovoj lokalnoj sredini, što iskazuju javnim protestima, te se ta odlučna činjenica ne može ignorisati i zanemariti. Stoga je neophodno provesti terensko ispitivanje mještana i na bazi većinskog stava zauzeti konačno rješenje, uz potencijalna alternativna rješenja u razvoju konkretne lokacije područja. Iz prednjih razloga cijenimo da je cjelishodno zastati sa javnom raspravom, planski dokument dopuniti sa relevantnim i pouzdanim podacima, dodatno provesti terensko ispitivanje kod lokalnog stanovništva i tako ažurirani i upotpunjeni dokument ponovno staviti na javnu raspravu.

Primjedba/predlog/sugestija 2: Poglavlje ekonomske analize neophodno je izraditi na cjelovit način i sa potpuno pouzdanim parametrima i podacima, uz jasnu analizu ekonomskih koristi za Opštinu Plužine.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 2: Iako se u Nacrtu izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine na više mjesta navodi da će investiciona ulaganja uticati na ekonomski, socijalni i demografski razvoj ove lokalne samouprave, nigdje se u planskom dokumentu ne prikazuju ekonomski parametri za takvu ocjenu, što postavlja pitanje kvaliteta izrađenog dokumenta. Ekonomska analiza izrađena je na samo dvije stranice sa dominantno narativnim opisima. U ovom dijelu se prikazuje omjer ulaganja od oko 180 miliona eura, od čega se gotovo 120 miliona odnosi na razvoj energetske infrastrukture, ali se pri tome ne prikazuju detaljniji podaci, uključujući i izvore finansiranja. Takođe, potpuno je neprihvatljivo da se u ekonomskoj analizi samo proizvoljno navodi da se očekuje rast prihoda od poreza na imovinu, prometa nepokretnosti, lokalnih administrativnih i komunalnih taksi, naknada za korišćenje dobara od opšteg interesa, za korišćenje prirodnih dobara – koncesije, za korišćenje građevinskog zemljišta i za uređenje i izgradnju građevinskog zemljišta, a da to nije praćeno nikakvim konkretnim brojkama i procjenama prihoda, koji treba da budu ostvareni i u kom vremenskom roku.

Primjedba/predlog/sugestija 3: U poglavlju ekonomske analize i drugim dijelovima dokumenta (sadržajno povezanim) potrebno je navesti sve potencijalne investicione projekte i planirane lokacije za potencijalne investicije, posebno kada je riječ o energetske objektima, a kako bi svi stanovnici Plužina imali potpunu informaciju o planiranom korišćenju resursa njihovog prostora.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 3: U Nacrtu izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Plužina se navodi da projektovane investicije predstavljaju orjentir za realizaciju plana i ne uključuju sve potencijalne projekte koji se mogu realizovati u planskom periodu. Takođe se, u dijelu dokumenta gdje se ukazuje na gradnju obnovljivih izvora energije, kod solarnih elektrana navodi da ni analizom, niti planom nijesu definisane zone izgradnje, već vrednovanje podobnosti lokacija, uz obavezu da se u slučaju interesovanja investitora pristupi detaljnijoj analizi i sprovođenju propisanih studija izvodljivosti, uticaja na životnu sredinu, vizuelnog uticaja i slično, dok je kod vjetroelektrana moguće postavljanje novih infrastrukturnih objekata na svim područjima, koja raspolažu sa prirodnim potencijalom za korišćenje vjetra, uz ispunjavanje neophodnih mikro-lokacijskih uslova priključenja na elektroenergetsku mrežu,

saobraćajnu mrežu i drugih uslova koji utiču na nivo investicije. Međutim, na grafičkoj slici targetirano je čak 12 lokacija za potencijalnu izgradnju vjetroelektrana i devet lokacija za solarne elektrane. U vezi sa prednjim cijenimo neophodnim da se u ovom planskom dokumentu navedu sve potencijalne lokacije za izgradnju objekata obnovljivih izvora energije i procjene vrijednosti investicija, sa navođenjem izvora finansiranja tih investicija (javni/privatni) i vremenskim okvirima za realizacije. Na taj način stanovnici Plužina, ali i građani Crne Gore ukupno, će imati potpuniju informaciju o planiranom obimu investicionih ulaganja u oblasti obnovljivih izvora energije. Pri tome će građani Plužina prevashodno biti upoznati sa time šta se planira sa njihovim prostorom i u odnosu na to zauzimati stavove, odnosno odgovarajuće akcije, a građanstvo Crne Gore imati informacije u odnosu na energetske razvoj, koji se tiče čitave populacije ne samo u smislu energetske državnih politika, već i uticaja na račune za struju potrošača.

Primjedba/predlog/sugestija 4: Nacrt izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine sadrži kontradiktorne projekcije razvoja Donje Brezne, kao značajnog lokalnog centra, što je potrebno redefinisati i istovremeno uvažiti zahtjeve mještana, koji javno protestuju zbog plana gradnje velikog energetskog čvorišta u ovoj lokalnoj zoni.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 4: U planskom dokumentu se za Donju Breznu navodi da predstavlja značajan lokalni centra i planira se razvoj ruralnog i turističkog naselja. Međutim, u dijelu izgradnje energetske infrastrukture se projektuje izgradnja 400kV dalekovoda, sa izgradnjom TS 400/220 kV i DV 220kV, a sa ciljem unaprjeđenja prenosne mreže u sjeverozapadnom regionu Crne Gore, kako bi se poboljšala stabilnost mreže, stekli uslovi za povezivanje obnovljivih izvora energije na mrežu i omogućila nadogradnja interkonekcije sa elektro energetskim sistemom Bosne i Hercegovine. Ovakva definisanja su kontradiktorna u pogledu razvoja ovog mjesnog centra u Plužinama. Takođe, ovdje će biti ukazano i da značajan dio mještana Donje Brezne protestuje zbog najave gradnje energetskog čvorišta, pa se preporučuje da se uradi terensko ispitivanje mještana i zauzme stav u odnosu na ovo pitanje.

Primjedba/predlog/sugestija 5: Nacrt izmjena i dopuna prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine u dijelu gradnje pojedinih energetskih objekata zasniva se na nepotpunim podacima, što je potrebno korigovati.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 5: Planskim dokumentom se navodi da su na području opština Plužine i Šavnik u toku aktivnosti na izgradnji više energetskih izvora, poput Hidroelektrane Komarnica od 170 MW, Solarne elektrane Duži i Dubovsko 195 MW, Vjetroelektrane Bijela 118,8 MW, a čije priključenje treba izvesti na TS 400/110/35kV Brezna. Nejasno je zašto se, najmanje kada je riječ o Hidroelektrani Komarnica, uzima kao završena stvar njena gradnja, jer je opšte poznato da (u vrijeme kada je ovaj planski dokument na javnoj raspravi) još nije bilo izvjesno da će ovaj energetski objekat da bude građen. S prednjim u vezi, predlaže se da se planski dokument koriguje na način da sadrži vrlo precizne informacije u pogledu najave gradnje svakog potencijalnog energetskog objekta.

Primjedba/predlog/sugestija 6: Nacrt izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine sadrži zastarjele podatke u pogledu gradnje malih hidroelektrana, što je potrebno korigovati u odnosu na najnovije državne politike u pogledu ove vrste energetskih objekata.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 6: U ovom planskom dokumentu se navodi da će u periodu važenja Prostorno urbanističkog plana opštine biti aktuelno davanje koncesija na istraživanja i eventualnu izgradnju malih hidroenergetskih objekata na već određenim vodotocima, ali je davanje koncesija moguće i za korišćenje hidroenergije drugih manjih vodotokova za kojima se iskaže obostrani interes koncedenta i koncesionara. Imajući u vidu da su se ovi projekti pokazali kao kontraproduktivni i u primjeni izazvali čitav niz teškoća, a uz veliko uništenje vodnih resursa, nejasno je zašto se u ovom planskom dokumentu insistira na njihovoj realizaciji. Preporučuje se isključenje ovih projekata iz planskog dokumenta.

Primjedba/predlog/sugestija 7: Nacrt izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine u dijelu ekonomske analize mora sadržati procjenu zaposlenosti.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 7: U ovom planskom dokumentu se navodi da se očekuje revitalizacija i ekonomsko oživljavanje postojeće privrede u Plužinama, koja će biti u prilici da ponudi tržištu kvalitetnije proizvode i usluge, te da će planiranje i razrada novih profitabilnih programa i projekata prije svega u turizmu biti interesantni kako za domaćeg tako i inostranog investitora. Takođe se ocjenjuje da će se zaustaviti iseljavanje stanovništva sa područja i da će sa dinamičnijim ekonomskim

razvojem doći do povratka populacije, pogotovo mlade. Međutim, sve ove ocjene nijesu praćene nikakvim brojkama o uvećanju broja zaposlenih u Opštini Nikšić što je neprihvatljivo. Stoga se preporučuje da se ekonomska analiza dopuni i sa podacima u pogledu procjene uvećanja broja zaposlenih, a povezano sa budućim potencijalnim investicijama u ovoj lokalnoj samoupravi.

Primjedba/predlog/sugestija 8: Nacrt izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine ne obrazlaže kako će održivi razvoj i zaštita životne sredine lokalnog područja biti usklađeni sa najavom gradnje velikog broja energetske objekata, a time i povezanim infrastrukturnama, poput saobraćajnica.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 8: U planskom dokumentu se navodi da će realizacijom predloženih modela razvoja valorizovati potencijali područja, a prostor sačuvati od eventualnih devastacija. Takođe se ukazuje da je osnovni cilj plana obezbjeđivanje održivog prostornog razvoja opštine, gdje racionalno korišćenje resursa i zaštita životne sredine ostaju prioriteti. Međutim, ostaje nejasno i neobrazloženo kako će se taj cilj postići u kontekstu činjenice da je mapirana najmanje 21 lokacija za izgradnju solarnih i vjetroelektrana, uz hidroelektrane Komarnica i Kruševo, kao i prenosnih energetske objekata, te je planski dokument u tom smislu potrebno dopuniti kako bi bio cjelovit.

Primjedba/predlog/sugestija 9: Podatke o procjeni broja stanovnika potrebno je zasnovati na relevantnim izvorima i pokazateljima.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 9: U dokumentu se navodi da Opštinu Plužine karakteriše značajan pad broja stanovnika u poslednjoj deceniji, odnosno od 2011. godine do 2023. godine broj stanovnika je manji za nešto preko hiljadu, pa Opština Plužine u 2023. godini ima 2.232 stanovnika. U istom periodu je broj domaćinstava smanjen za više od 280 i u 2023. iznosi 840 domaćinstava. Ukazuje se da je smanjenje broja stanovnika rezultat negativnog prirodnog priraštaja, negativnog migracionog salda, nepovoljne starosne strukture stanovništva, te da se, zbog nepovoljnih socio ekonomskih uslova, mlado stanovništvo seli uglavnom u Nikšić i Podgoricu. Projektuje se pad broja stanovnika do 2030. godine, a za 2040. godinu se očekuje blagi porast stanovnika u zajednicama naselja Plužine i Brezna. Međutim, ostaje nejasno na bazi kojih indikatora i parametara se projektuje rast stanovnika nakon 2030. godine, a ne pad broja stanovnika, te je potrebno planski dokument dopuniti sa ovim parametrima. Ovo je bitno i zato što se u planskom dokumentu priznaje da su nepovoljni socio-ekonomski uslovi uticali na izuzetno sporu realizaciju izvornog plana novih Plužina, odnosno da nakon više od 50 godina najveći dio površine i dalje čine slobodne, neuređene i dijelom poljoprivredne površine, da je pad broja stanovnika gradskog područja Plužina za čak 25 odsto u odnosu na prije 20 godina, te da je prosječna starost stanovništva u Plužinama 43,7 godina, što je „duboka demografska starost“, a ovo naselje demografski najstarije u Crnoj Gori.

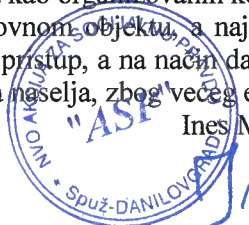
Primjedba/predlog/sugestija 10: Nacrt izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine potrebno je dopuniti konkretnim podacima u pogledu gradnje najvažnijih saobraćajnica.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 10: U pogledu razvoja budućih naselja i centara Opštine Plužine navodi se dalje jačanje lokalnih centara Donja Brezna i Trsa i razvoj naselja, koja bi mogla da postanu centri sa specijalizovanim funkcijama, kao što su eko sela, manji privredni centri, turistički centri, centri poljoprivredne proizvodnje, centri primarne prerade šumskog i eko bilja. Ukazuje se da je glavni preduslov razvoja efikasno saobraćajno povezivanje između samih naselja i ka opštinskom centru - Plužinama, ali i ka centrima regionalnog i od značaja u okruženju (Nikšić i Podgorica, Foča i Gacko u Bosni i Hercegovini). Međutim, u planskom dokumentu se ne prikazuju vremenski okviri za gradnju saobraćajnica, izvori finansiranja, uticaj na razvoj naselja, te je ove podatke neophodno dopuniti.

Primjedba/predlog/sugestija 11: U Nacrtu izmjena i dopuna Prostorno urbanističkog plana Opštine Plužine, u dijelu turističkog razvoja, potrebno je preispitati pristup u pogledu dozvoljene gradnje turističkih objekata, a u odnosu na depadanse ili vile.

Obrazloženje primjedbe/predloga/sugestije 11: Planskim dokumentom se navodi da je dozvoljena turistička gradnja hotela sa 70 odsto osnovnog hotelskog objekta, a najviše 30 odsto u vilama ili depadansima. U pogledu turističkih naselja kao organizovanih kompleksa se predviđa da udio smještajnih kapaciteta bude najmanje 30 odsto u osnovnom objektu, a najviše 70 odsto u vilama ili depadansima. Cijenimo neophodnim da se razmotri ovaj pristup, a na način da se predvidi najmanje 80 odsto gradnje u osnovnom objektu i za hotele i za turistička naselja, zbog većeg efekta na turistički razvoj sredine.

Ines Mrdović, NVO Akcija za socijalnu pravdu

Ines Mrdović